

СУЧАСНІ ПІДХОДИ У ФОРМУВАННІ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА В ПРОЦЕСІ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ УЧНІВ ОСНОВНОЇ ШКОЛИ

MODERN APPROACHES IN THE FORMATION OF HEALTH-SAVING EDUCATIONAL ENVIRONMENT IN THE PROCESS OF PHYSICAL EDUCATION OF PRIMARY SCHOOL STUDENTS

У статті охарактеризовано сучасні підходи до формування здоров'язбережувального освітнього середовища під час фізичного виховання школярів основної школи. Охарактеризовано роль учителя фізичної культури у формуванні в учнів основної школи цінності власного здоров'я та здоров'я людей, що їх оточують. Визначено позакласну фізкультурно-оздоровчу роботу з учнями як один із передових чинників освітньо-виховного процесу з фізичної культури. Проаналізовано організаційно-педагогічні технології під час фізичного виховання учнів основної школи. Обґрунтовано напрями підвищення інтересу та мотивації школярів до занять фізичними вправами. Охарактеризовано реалізацію особистісних інтересів учнів основної школи як найголовніший фактор під час визначення мотивації в школярів у процесі занять фізичними вправами. Обґрунтовано використання інтерактивних методів у взаємовідношенні з їх науковим трактуванням під час засвоєння теоретичного матеріалу дисципліни. Визначено ефективність використання інноваційних технологій у процесі фізичної культури учнів 5-9 класів. Виявлено педагогічні умови, які оптимізують процес фізичного виховання учнів основної школи. Установлено процес формування здоров'язбережувального освітнього середовища як цілісну й повноцінну систему під час фізичного виховання школярів середньої школи. Охарактеризовано диференційований підхід до навчання фізичної культури як один із ефективних підходів під час фізичного виховання. Визначено диференційний підхід як один із засобів підвищення якості освітнього процесу в школярів основної школи. Обґрунтовано критерії здатності до засвоєння знань під час диференційованого підходу в процесі фізичного виховання учнів 5-9 класів. Охарактеризовано використання різноманітних підходів у формуванні здоров'язбережувального освітнього середовища як важливий складник як під час навчання дисципліни, так і в позаурочний час в учнів основної школи.

Ключові слова: фізичне виховання, фізична культура, організаційно-педагогічні технології, інноваційний підхід, диференційований

підхід, здоров'язбережувальна технологія, основна школа, освітнє середовище.

The article describes modern approaches to the formation of health-saving educational environment during physical education of primary school students. The role of the physical education teacher in the formation of the values of his own health and the health of the people around him is described in the students of the primary school. The extracurricular physical-health work with pupils is defined as one of the leading factors of educational process in physical culture. Organizational and pedagogical technologies during physical education of primary school students are analyzed. Directions of increase of interest and motivation of pupils to exercise are substantiated. The realization of the personal interests of primary school students is characterized as the most important factor in determining the motivation of students in the exercise process. The use of interactive methods in relation to their scientific interpretation during mastering of theoretical material of a discipline is substantiated. The efficiency of using innovative technologies in the process of physical education of pupils of 5-9 grades is determined. The pedagogical conditions that optimize the process of physical education of primary school students have been identified. The process of formation of health-saving educational environment as a complete and complete system during physical education of high school students is defined. A differentiated approach to physical education training is described as one of the effective approaches in physical education. Differential approach is defined as one of the means of improving the quality of educational process among primary school students. The criteria for the ability to absorb knowledge in the differentiated approach in the process of physical education of students in grades 5-9 are substantiated. The use of various approaches in the formation of a health-saving educational environment is characterized by an important component both during the teaching of the discipline and during the after-school hours for the students of primary school.

Key words: physical education, physical culture, organizational and pedagogical technologies, innovative approach, differentiated approach, health-saving technology, basic school, educational environment.

УДК 796-057.874+613.9-049.34
DOI <https://doi.org/10.32843/2663-6085-2019-16-2-12>

Сфремова М.М.,
аспірант кафедри теорії
і методики фізичної культури
та спортивних дисциплін
Південноукраїнського національного
педагогічного університету
імені К.Д. Ушинського

Постановка проблеми в загальному вигляді. Протягом останніх років важливим стає питання щодо формування здоров'язбережувального освітнього середовища в процесі фізичного виховання школярів основної школи, що пов'язано з різким погіршенням стану їхнього фізичного й розумового розвитку. Для покращення цієї ситуації необхідно створити відповідні умови, які б стали поштовхом до органічного поєднання освітнього та оздоровчого процесів. Основою ефек-

тивного впровадження здоров'яформувальних і здоров'язбережувальних технологій є свідоме оцінювання власної успішності, компетентний вибір і визначення особистістю, яка розвивається, цілей життєдіяльності.

Негативна тенденція погіршення фізичного виховання учнів зумовлена на рівні загальноосвітньої школи певними факторами: емоційним дискомфортом, який є наслідком труднощів освітнього й виховного процесів, переважанню

програмного матеріалу, складнощами стосунків у триаді «учні – вчителі – батьки», недостатньою руховою активністю, відсутністю сформованої мотивації на здоровий спосіб життя і культури здоров'я в дітей.

Вищезазначена проблема потребує впровадження в процес фізичного виховання здоров'язбережувальних технологій, які є важливим складником здоров'язбережувального середовища й передбачають взаємозв'язок і всіх чинників освітнього та виховного процесів, спрямованих на збереження й зміцнення здоров'я дітей.

Тому провідним завданням у процесі фізичного виховання учнів основної школи є створення безпечних і нешкідливих умов навчання й виховання учнів, які б сприяли формуванню гармонійно розвиненої, фізично досконалої особистості з відповідальним ставленням до власного здоров'я та здоров'я оточуючих.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Проблема покращення освітнього середовища учнів основної школи, що сприятиме збереженню і зміцненню здоров'я дітей, присвячені наукові праці М. Башмакова, Я. Берегового, Г. Спіченка, А. Цимбалару, В. Шипка, В. Ковалько, М. Малашенка, медико-педагогічні дослідження В. Базарного. Важливий внесок у розкриття ролі цілісності знань і проведення занять поза шкільним приміщенням як умов підвищення ефективності здоров'язбережувального освітнього середовища, зміцнення здоров'я школярів зробили К. Гуз, В. Ільченко, А. Ляшенко, П. Матвієнко, В. Моляко, В. Сухомлинський та інші.

Вітчизняні дослідники розглядали різні аспекти оздоровлення дітей: педагогічні умови оздоровлення учнів (А. Каташов); формування здорового способу життя підлітків (С. Свириденко); формування поняття здорового способу життя в учнів основної школи (Г. Голобородько); гігієнічне обґрунтування заходів із оптимізації здоров'я школярів (В. Ніколаєнко). П. Матвієнко, І. Підласий та інші науковці досліджували залежність ефективності дидактичного процесу від наявності здоров'язбережувального освітнього середовища, що є одним із пріоритетних напрямів роботи сучасної школи.

Мета статті – обґрунтування сучасних підходів у формуванні здоров'язбережувального освітнього середовища в процесі фізичного виховання учнів основної школи.

У ході досягнення поставленої мети пропонується розв'язати такі завдання:

- проаналізувати сучасні підходи в процесі фізичного виховання учнів основної школи;
- дослідити організаційно-педагогічні технології під час фізичної культури учнів 5-9 класів;
- обґрунтувати ефективність використання інноваційних технологій у процесі фізичного виховання учнів основної школи;

- охарактеризувати роль диференційованого підходу навчання фізичної культури серед інших сучасних підходів.

Виклад основного матеріалу. Сучасні умови розвитку суспільства характеризуються техногенним навантаженням на природу, глобальним погіршенням стану довкілля, загостренням суперечностей між результатами діяльності людини й законами розвитку природи, тому проблема збереження та зміцнення здоров'я підростаючих поколінь набуває особливої актуальності.

Здоров'язбережувальне освітнє середовище в загальному розумінні – це дотримання санітарно-гігієнічних норм, повітряного та світлового режимів у всіх сферах організації життєдіяльності дитини в навчальному закладі.

Одним із завдань учителя в процесі фізичного виховання є забезпечення необхідної турботи про зміцнення і збереження фізичного та психічного здоров'я дітей, а також актуальними є завдання навчити дітей турбуватися про власне здоров'я. Щоб дитина усвідомлювала важливість турботи про своє здоров'я, фізичний розвиток, потрібно виробити в неї свідоме ставлення до життя як найвищого дару природи, пріоритету здоров'я як найважливішої людської цінності і здорового способу життя як фактора збереження та зміцнення її здоров'я, необхідною умовою цього є створення здоров'язбережувального середовища.

Варто зауважити, що рівень ефективності здоров'язбережувальних освітніх технологій більшою мірою залежить від цілеспрямованої взаємодії вчителя та учнів, послідовної системи активних дій усіх учасників освітньо-виховного процесу, спрямованої на створення здорового середовища з метою формування таких життєвих навичок, які зумовлюють збереження, зміцнення й відтворення здоров'я, орієнтують на утвердження здорового способу життя, розвиток духовно, психічно, фізично та соціально здорової особистості [2, с. 157].

На жаль, несприятливі соціально-економічні умови сучасної України, важка екологічна ситуація, інформаційне перенасичення й інтенсифікація освітнього процесу стають причиною погіршення здоров'я дітей та учнівської молоді.

Одним із провідних чинників, який зумовлює позитивну мотивацію учнів основної школи до занять фізичними вправами, є реалізація їхніх особистісних потреб. Так, для більшості хлопців не потребується додаткова стимуляція їхньої участі в іграх із футболу. Дослідження Ю. Васькова, Т. Круцевич, Л. Матвєєва, В. Сутули свідчать про те, що одним із факторів ефективної мотивації до занять фізичними вправами більшості учениць середньої ланки школи є реалізація їхніх інтересів, пов'язаних із заняттями ритмікою, аеробікою, фітнесом, шейпінгом, чир-лідінгом та іншими сучасними видами фізкультурно-оздоровчих

занять. Варто відзначити, що ігрові види спорту широко представлені в шкільній програмі з фізичної культури, хлопці мають можливість задовольняти власні уподобання, а в школярів відсутня можливість (або практично відсутня) відвідувати різноманітні приватні фітнесклуби, фітнес-центри тощо. Це пов'язано з високою вартістю послуг таких організацій і з недостатньо розвинутою їх інфраструктурою [2, с. 35].

Також цікавим є те, що в шкільному середовищі створилися передумови для впровадження естетично-рекреаційних технологій в освітній процес, що стимулюють інтерес і рухову активність учнів на підставі застосування ритмічної музики, сучасних тілорухів у руслі естетичних форм таких занять, спрямованих на підвищення рівня рухової культури та задоволення цим процесом.

Програма з фізичної культури для учнів 5-9 класів побудована за модульним принципом і передбачає включення як інваріантного модуля, так і варіативних модулів із різних видів спорту, у тому числі й із естетичних форм фізичної культури (гімнастика, аеробіка, фітнес), що розширює спектр фізичної освіти школярів. Наступний крок у задоволенні естетично-рекреаційних інтересів і потреб учнів полягає в тому, що організовується відповідне профільне навчання в закладах вищої освіти. Проте не тільки реалізація індивідуальних потреб важлива, а й варто зазначити, що такий спосіб організації освітнього процесу сприяє розвитку в учнів основної школи особистих професійних здібностей і розширенню їхніх уявлень про специфіку фізкультурно-оздоровчої та спортивної діяльності, вчить учнів мислити на рівні вчителя фізичної культури [2, с. 158].

Також варто наголосити й на тому, що система фізичного виховання школярів складається не тільки з урочної форми, а і її позаурочних форм. Позаурочні форми розділяються на фізкультурно-оздоровчу роботу, яка проводиться в режимі навчального дня (ранкова гімнастика, фізкультхвилинка, рухливі перерви) та позакласні заняття учнів шкіл у фізкультурно-спортивних секціях і гуртках.

Основним завданням фізкультурно-оздоровчих заходів, які проводяться в процесі навчання учнів основної школи, є заняття розумової втоми та психічного напруження. Вправи під музику на перервах, різноманітні ритмічні рухи під час фізкультурних хвилинки сприяють більш активному відпочинку учнів, що є причиною зміни виду діяльності. Важливо розуміти, що такий спосіб організації шкільних заходів додатково стимулює позитивну мотивацію в учнів до занять фізичними вправами [2, с. 159].

Одним із провідних складників освітньо-виховного процесу з фізичної культури є позакласна фізкультурно-оздоровча робота з учнями. Такий вид роботи має сприяти формуванню умов для подо-

лання дефіциту рухової активності в школярів, а також залучати більшу частину учнів до фізкультурно-оздоровчої діяльності, що є дуже помітним фактором у процесі формування фізичної культури особистості. Щоб позакласна рекреаційна робота з учнями основної школи була ефективною, необхідно застосовувати такі організаційно-педагогічні технології, які дають змогу реалізовувати не тільки естетичні фізкультурно-спортивні потреби учнів, а й особистісні якості школярів (лідерство, відповідальність, освіченість). Однією з форм такої роботи є залучення школярів до діяльності різноманітних учнівських самоврядних органів або самоорганізованих груп школярів [2, с. 160].

Тому організаційно-педагогічна технологія складається не тільки з організаційного та педагогічного блоків, а й із мотиваційного компонента. Організаційно-педагогічна технологія представлена комплексом різних методик фізичного виховання, форм організації фізичного виховання з метою підвищення інтересу та мотивації до фізкультурно-оздоровчої діяльності. Реалізація комплексної технології з урахуванням сучасних естетичних форм дає можливість розширити коло інтересів школярів до систематичної рухової діяльності й зробити особистісні інтереси визначальним фактором для застосування тієї або іншої форми проведення занять. При цьому організаційна форма визначає відповідну змістову частину, у якій за допомогою дидактичних освітніх компонентів (методик, системи теоретичних і практичних знань тощо) вирішуються поставлені перед системою фізичного виховання завдання, а також реалізуються потреби учнів. Зростання або зниження рівня мотивації в учнів слугують у цій системі своєрідним індикатором адекватності форм і методів, що підібрані для виконання поставлених рухових завдань.

Ще одним із сучасних підходів є використання інноваційних технологій у формуванні здоров'язбережувального освітнього середовища в процесі фізичного виховання школярів основної школи, метою яких є підвищення рівня інформованості й розширення знань учнів, формування фізично розвиненої особистості, здатної реалізувати свій творчий потенціал.

Проаналізувавши спеціальну літературу, можемо стверджувати, що формування знань у галузі фізичної культури і спорту учнів основної школи має велике значення. Але перешкодою до отримання знань стають проблеми в плануванні, організації та методиці викладання теоретичного матеріалу в системі фізичного виховання. Т. Круцевич зазначає: «Специфіка фізичного виховання полягає в тому, що усвідомлена інформація стає мотивованим стимулом до виконання фізичних вправ, використання сил природи й формування такого способу життя, який би сприяв досягненню як особистісних, так і суспільних цілей» [3, с. 37].

Практика показує, що низький рівень теоретичної підготовки у фізичному вихованні різко знижує ефективність навчання та виховання, зменшує інтерес до занять фізичними вправами, заважає прищеплюванню учням позитивного ставлення й потреби в систематичних самостійних заняттях фізичною культурою.

Варто наголосити, що необхідно приділяти основну увагу науковому обґрунтуванню використання інтерактивних методів навчання для засвоєння теоретичного матеріалу з предмета «Фізична культура». Під інтерактивними маються на увазі методи, які матимуть результат тільки за умови позитивної взаємодії учня з іншими учнями. Позитивна взаємодія – провідний принцип інтерактивних (колективних) методів навчання, зміст яких зумовлюється досягненням результату зусиллями всієї групи, але за індивідуальної участі й відповідальності кожного члена цієї групи [4, с. 37].

Необхідно застосовувати методи, спрямовані на стимуляцію взаємодії учнів у групових формах занять та орієнтовані на власну активність учнів під час динамічного навчального процесу. Важливу роль у шкільному віці відіграє й той момент, коли відбувається перехід від початкової школи до середньої. Це один із основних етапів життя для дитини, тому що в цей період активізується її пізнавальна активність, що є ефективним для засвоєння учнями знань [3, с. 38].

Метою використання інноваційних технологій є підвищення рівня теоретичної підготовленості, формування свідомого ставлення до власного здоров'я та мотивації до занять фізичною культурою і спортом школярів середнього шкільного віку.

Для успішної реалізації використання інноваційних технологій у процесі фізичної культури учнів основної школи є дотримання таких умов:

1. Застосування інтерактивних методів навчання, що сприятимуть учням у полегшенні процесу засвоєння знань; аналіз навчальної інформації, творчий підхід до засвоєння навчального матеріалу. Для підвищення ефективності уроку з фізичної культури можна запропонувати такі інтерактивні методи навчання: інформаційне повідомлення, мінілекції, «мозковий штурм», аналіз історій і ситуацій, інтерактивні презентації, рольові ігри, запитання та відповіді, дебати. З огляду на це, основними формами роботи є групова робота, робота в парах, індивідуальна. Для кожної теми уроку має бути розроблено зміст, особливості використання інтерактивних методів в окремих частинах уроку та час, який витрачений на кожен метод. Використання інтерактивних методів має займати до 15 хвилин уроку. Специфіка роботи з дітьми середнього шкільного віку передбачає врахування індивідуальних особливостей дітей і пошуку найцікавіших форм презентування теоретичного матеріалу для формування мотивації до

занять фізичною культурою. Тому можна запропонувати в процесі проведення уроків фізичного виховання для засвоєння теоретичного матеріалу використовувати зошит із фізичної культури. Після закінчення уроку діти мають отримувати домашні завдання й завдання для самостійних занять фізичною культурою для підготовки до наступного уроку, а саме: підготувати повідомлення про історію олімпійського руху, створити кросворд на спортивну тематику, розробити комплекси вправ тощо.

2. Умови взаємодії учасників освітнього процесу. У процесі уроку відбувається зміна ролевих відносин педагога й учнів, що має бути рівноправною. Педагогічна взаємодія розглядалася в контексті особистісно-орієнтованого навчання.

3. Педагогічні умови для оптимізації процесу фізичного виховання, до яких зараховано такі: формування й розвиток стійкої мотивації до занять фізичними вправами; використання різних варіантних форм, засобів і методів у процесі занять; особистісно-орієнтований підхід у роботі зі школярами під час уроку з фізичної культури; здійснення комплексного впливу на свідому, емоційно-чуттєву й діяльнісну сфери особистості школярів; забезпечення постійного медико-педагогічного контролю.

4. Застосування інформаційно-технічних засобів. Під час здійснення інноваційної технології можна використовувати відеофільми та презентації для поглибленого вивчення навчального матеріалу й електронну пошту для отримання домашніх завдань [4, с. 39].

Отже, використання інноваційних технологій під час фізичного виховання учнів основної школи свідчать про їх ефективність, яка проявляється в тому, що підвищується рухова активність, рівень фізичної підготовленості, фізичний розвиток і стан здоров'я учнів 5-9 класів.

Запропоновані підходи у формуванні здоров'язбережувального освітнього середовища в процесі фізичного виховання учнів основної школи передбачають дотримання таких факторів управлінської діяльності:

- створення безпечних і нешкідливих умов для навчання й виховання учнів (організація раціонального харчування, медичних оглядів, оздоровчих процедур; регулювання рухового режиму; моніторинг показників здоров'я школярів; контроль за рівнем фізичних, розумових та емоційних навантажень учнів; забезпечення емоційного комфорту учнів);

- застосування здоров'язбережувальних технологій навчання й виховання учнів;

- спрямування діяльності шкільної психологічної служби на збереження і зміцнення здоров'я учнів і професійного здоров'я вчителів;

- постійний розвиток і вдосконалення здоров'язбережувального процесу;

– взаємодія діяльності навчального закладу й зусиль сім'ї у створенні умов для забезпечення здоров'я учнів [4, с. 40].

Формування здоров'язбережувального освітнього середовища є повноцінною та складною системою в процесі фізичного виховання учнів основної школи, в якій:

– поєднується застосування методик, які забезпечуватимуть педагогічний і психологічний супровід учнів на кожному етапі їхнього розвитку;

– відбувається діагностика стану здоров'я школярів, контроль за рівнем їхніх фізичних, розумових та емоційних навантажень;

– створюються умови для забезпечення емоційного комфорту учнів;

– упроваджується комплексна програма зі збереження та зміцнення здоров'я учнів;

– реалізуються методики активного залучення школярів до здоров'язбережувальної діяльності [3, с. 39].

Ще одним із сучасних підходів у формуванні здоров'язбережувального освітнього середовища в процесі фізичної культури учнів основної школи є диференційоване навчання. Метою диференційованого навчання є індивідуалізація навчання, яка проявляється у створенні оптимальних умов для виявлення задатків, розвитку інтересів і здібностей кожного учня; цілеспрямований вплив на формування творчого, інтелектуального, професійного потенціалу суспільства; вирішення проблем сучасної школи шляхом створення нової методичної системи, яка ґрунтується на принципово новій мотиваційній основі [1, с. 9].

Розглядаючи диференційований підхід як засіб підвищення ефективності освітньо-виховного процесу, деякі вчені виокремлюють різні аспекти цієї проблеми. Так, у деяких працях диференційований підхід пояснюється як основний спосіб оптимізації освітнього процесу. Інші науковці диференційований підхід трактують як своєрідний профілактичний засіб, що запобігає відставанню в навчанні. У цих роботах пропонується брати до уваги фактор, який визначатиме неуспішність (проблеми в знаннях, дефекти в мисленні й у навичках навчальної роботи, негативне ставлення до навчання, знижена працездатність тощо). Окремі вчені вказують на виховні можливості диференційованого навчання. Виявлено, що завдяки такому навчанню можна формувати моральні взаємини, адекватну самооцінку, інтерес до професії [5, с. 45].

Реалізація диференційованого підходу до навчання має на меті поділ учнів на декілька рухливих груп. Найскладнішою в цьому питанні є проблема вибору критеріїв диференціації.

Трактуючи це питання, варто зазначити, що в сучасній педагогічній науці виокремлюють багато різних критеріїв диференціації навчання. Най-

більш інтенсивно проводяться дослідження щодо вивчення розумових здібностей учнів. На основі цих досліджень Ю. Гільбух розробив тести для вивчення розумової активності й навчальної саморегуляції школярів, що лягло в основу диференціації майбутніх школярів за класами [5, с. 49].

Проте варто зауважити, що використання тестів інтелекту й розумового розвитку розкривають індивідуальні відмінності в здібностях і поділяють людей на більш і менш здібних. Ці чинники можуть мати далекі соціальні наслідки, пов'язані зі значними етичними проблемами, тому, поділяючи дітей на групи, потрібно дотримуватися об'єктивності й тактовності. Група дослідників під час диференційованого навчання пропонує послуговуватися індивідуальними особливостями мислення, що проявляються на рівні здатності до засвоєння знань. Критеріями здатності до засвоєння знань є швидкість навчання, гнучкість процесів мислення і зв'язок конкретних та абстрактних компонентів мислення [5, с. 53].

Багато дослідників стверджує думку, що в основі диференціації навчання необхідно враховувати не здатність до навчання, а його реальні результати. Значна кількість прихильників такого підходу простежується у фізичному вихованні [1, с. 9].

У науково-методичній літературі маємо низку інших критеріїв диференційованого підходу, серед яких виділяють мотиви навчання, розвиток волевих зусиль, уваги, властивостей нервової системи, рівень пізнавальної активності, розвиток професійних умінь тощо. Водночас проводять диференціацію завдань за їх формою і змістом, за дидактичними цілями та змістом [5, с. 51].

У процесі фізичного виховання широко застосовують ще деякі специфічні критерії. Серед них варто виділити типологічні особливості нервової системи, індивідуально-соматичні особливості дітей, частоту серцевих скорочень, частоту дихання, споживання кисню, тобто реакцію організму на фізичні навантаження, рухові вміння та навички, фізичні якості. Значна кількість авторів використовує диференційований підхід до навчання, поділяючи учнів на групи залежно від стану їхнього здоров'я або статевого дозрівання.

Якщо розглядати диференціацію навчання в зарубіжних країнах, то вони беруть до уваги розумові здібності, рівень пізнавальної активності. Важливою особливістю є те, що кожен критерій зумовлює рівень навчальних можливостей учнів. Високий рівень проявляється в тих школярів, які в будь-якій ситуації освітнього процесу презентують високі знання раніше вивченого матеріалу, вільно ним користуються під час аналізу нового матеріалу для виділення суттєвих ознак, узагальнення, виведення нових понять, засвоєння нових знань. Ті учні, які не завжди володіють певним рівнем необхідних знань під час аналізу нового

матеріалу, відчувають труднощі, засвоюючи нові поняття, належать до середнього рівня. Низький рівень визначається в тих школярів, які, маючи обмежений рівень необхідних знань, не можуть успішно аналізувати новий матеріал, визначити поняття, закономірності [5, с. 63].

Навчальна працездатність зумовлюється сформованістю позитивного ставлення до суб'єкта навчання, наявністю певних інтересів, наполегливістю в досягненні поставленої мети, дисциплінованістю. Високим рівнем працездатності наділені ті особи, які виконують завдання швидко, чітко, тривалий час не виявляючи втоми. Середнім – ті, які працюють успішно, але не завжди швидко. Низький рівень виявляється в тих учнів, які часто скаржаться на втому, головний біль, виявляють розсіяність, слабко зосереджуються для роботи протягом тривалого часу.

Висновки. Використання різноманітних підходів у формуванні здоров'язбережувального освітнього середовища в процесі фізичного виховання учнів основної школи дасть змогу зміцнювати здоров'я учнів, формувати культуру їхнього здоров'я, здійснювати моніторинг показників індивідуального розвитку, прогнозувати можливі зміни здоров'я та здійснювати відповідні психолого-педагогічні заходи для забезпечення здоров'я.

Перспективи подальших розвідок. Подальший напрям наукового пошуку спрямовано на вдосконалення сучасних підходів у формуванні здоров'язбережувального освітнього середовища в процесі фізичного виховання учнів основної школи, визначення рівня ефективності різних освітніх технологій під час фізичної культури й урахування індивідуальних особливостей школярів.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Андреевко Л.И., Белякова Н.Т. Дифференцированный подход. *Физическая культура в школах*. 1986. № 6. С. 9.
2. Формування дієвого ставлення учнів загальноосвітніх шкіл до занять фізичною культурою як основи здорового, фізично активного способу життя / О.І. Булгаков, А.С. Бондар, І.О. Кузьменко, А.Х. Дейнеко, Л.К. Грищенко. *Слобожанський науково-спортивний вісник*. 2009. № 2. С. 157-160.
3. Круцевич Т.Ю. Мотиваційний підхід до організації процесу фізичного виховання у школі. *Наукові записки. Педагогіка* : збірник наукових праць. Тернопіль, 2004. С. 35-39.
4. Москаленко Н.В. Створення інноваційної програми розвитку фізкультурно-оздоровчої роботи в загальноосвітніх школах. *Спортивний вісник Придніпров'я*. 2005. № 2. С. 37-40.
5. Фурман А.В. Системна диференціація навчання: концепція, теорія, технологія. *Освіта і управління*. 1997. Т. 1. № 2. С. 37-67.